

Sygn. akt XVII AmA 7/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 stycznia 2024 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie, XVII Wydział Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów
w składzie:

Przewodniczący –	Sędzia SO Małgorzata Wiliński
Protokolant –	sekretarz sądowy Magdalena Ratajczyk

po rozpoznaniu w dniu 10 stycznia 2024 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z odwołania (...) **Spółki Akcyjnej z siedzibą we W.**

przeciwko **Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów**

o uznanie wzorca postanowień umowy za niedozwolone

na skutek odwołania od decyzji Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 09 grudnia 2021 r. nr. (...)

1. oddała odwołanie,

2. zasądza od odwołującego (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą we W. na rzecz Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów kwotę 120,00 (sto dwadzieścia) złotych tytułem kosztów zastępstwa procesowego, wraz z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego, za czas od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty.

SSO Małgorzata Wiliński

Sygn. akt XVII AmA 7/22

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 10 stycznia 2024 r.

Decyzją z dnia 09 grudnia 2021 r. nr (...) Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

I. na podstawie art. 23b ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2021 r. poz. 275), po przeprowadzeniu wszczętego z urzędu postępowania w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone, uznał postanowienia wzorców umów stosowane przez (...) S.A. z siedzibą we W. o treści:

[1.] „Zleceniodawca, w przypadku rozwiązania niniejszej umowy lub odwołania pełnomocnictwa dla profesjonalnego pełnomocnika procesowego na etapie postępowania sądowego zobowiązuje się w terminie 14 dni zapłacić karę

umowną w wysokości 4 % (cztery procent) od wartości WPS (wartość przedmiotu sporu). (...) S.A. wystawi z tego tytułu fakturę VAT”

§ 6 ust. 8 (lub § 6 pkt 4 lub 8) wzorca umowy zlecenia dochodzenia roszczeń kredytowych – wersje obowiązujące od dnia 25 listopada 2019 r.;

[2.] „W przypadku rozwiązania niniejszej umowy na etapie postępowania sądowego przez Zleceniodawcę lub odwołania pełnomocnictwa dla profesjonalnego pełnomocnika procesowego, Zleceniodawca zobowiązuje się w terminie 14 dni od dnia rozwiązania umowy, zapłacić karę umowną w wysokości 9.000 zł (słownie: dziewięć tysięcy złotych) brutto. (...) S.A. wystawi z tego tytułu fakturę VAT”

§ 6 ust. 6 (lub § 6 pkt 4 lub 8) wzorca umowy zlecenia dochodzenia roszczeń kredytowych – wersje obowiązujące od dnia 30 stycznia 2020 r.;

[3.] „W przypadku rozwiązania niniejszej umowy na etapie postępowania sądowego przez Zleceniodawcę lub odwołania pełnomocnictwa dla profesjonalnego pełnomocnika procesowego, Zleceniodawca zobowiązuje się w terminie 14 dni od dnia rozwiązania umowy, zapłacić karę umowną w wysokości 9 % (dziewięć procent) od wartości WPS (wartość przedmiotu sporu). (...) S.A. wystawi z tego tytułu fakturę VAT”

§ 1 wzorca aneksu do umowy zlecenia dochodzenia roszczeń kredytowych – dotyczy wzorców umowy zlecenia dochodzenia roszczeń kredytowych w wersjach obowiązujących od dnia 30 stycznia 2020 r.;

[4.] „W przypadku rozwiązania niniejszej umowy na etapie postępowania sądowego przez Zleceniodawcę lub odwołania pełnomocnictwa dla profesjonalnego pełnomocnika procesowego, Zleceniodawca zapłaci (...) S.A. wynagrodzenie za wykonaną do dnia wypowiedzenia niniejszej umowy pracę, w kwocie 250 zł netto tj. 307,50 zł brutto za roboczogodzinę, pomniejszone o wysokość wniesionej opłaty częściowej określonej w ust. 2. (...) S.A. przedstawi stosowne rozliczenie oraz wystawi z tego tytułu fakturę VAT”

§ 6 ust. 6 wzorca umowy zlecenia dochodzenia roszczeń kredytowych – wersja obowiązująca od dnia 16 marca 2020 r.;

[5.] „Zlecenie udzielone (...) S.A. na podstawie Umowy nie może być jednocześnie realizowane przez innych zleceniobiorców. W przypadku zaistnienia jednak takiej sytuacji, strony uznają, że kwoty zostały odzyskane od Banku staraniem (...) S.A. a wynagrodzenie należy się zgodnie z zapisami niniejszej umowy”

§ 2 ust. 8 lub 9 wzorca umowy zlecenia dochodzenia roszczeń kredytowych;

[6.] „Strony zobowiązują się do zachowania tajemnicy dotyczącej wszelkich otrzymanych informacji i dokumentów przez czas trwania Umowy i po jej zakończeniu”

§ 2 ust. 4 wzorca umowy zlecenia dochodzenia roszczeń kredytowych

za niedozwolone postanowienia umowne, o których mowa w art. 385¹ § 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz. U. z 2020 r. poz. 1740 ze zm.), co stanowi naruszenie art. 23a ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów - i zakazał ich wykorzystywania,

II. na podstawie art. 23b ust. 2 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2021 r. poz. 275) Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów nałożył, na (...) S.A. z siedzibą we W. obowiązek usunięcia trwających skutków naruszenia zakazu, o którym mowa w art. 23a ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów - określonych w pkt. I. sentencji decyzji, polegający na:

[1.] wysłaniu – w terminie 1 miesiąca od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji – pisemnej informacji, w formie przesyłki rejestrowanej – listu poleconego, do wszystkich konsumentów, będących stronami wykonanych lub wykonywanych umów zawartych na podstawie wzorców umownych, o których mowa w pkt I. sentencji niniejszej

decyzji o uznaniu za niedozwolone postanowień tych wzorców. Przesłane do konsumentów pismo winno zawierać informację o wydaniu przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów decyzji w niniejszej sprawie (uwzględniając numer oraz datę wydania decyzji) wraz z przytoczeniem pełnej treści pkt. I. sentencji tej decyzji oraz informację o stronie internetowej Urzędu: www.uokik.gov.pl, na której decyzja będzie dostępna, a także informację, że postanowienia wymienione w pkt I. sentencji decyzji nr (...) z dnia 9 grudnia 2021 r. zostały uznane za niedozwolone i zakazano ich wykorzystywania (art. 23b ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów) oraz są bezskuteczne wobec wszystkich konsumentów, którzy zawarli z przedsiębiorcą umowę na podstawie wzorców wskazanych w decyzji (art. 23d ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów - tj. przedsiębiorca nie może się na nie powoływać i kształtować na ich podstawie stosunku umownego z konsumentem). Informacja przekazana konsumentom będzie w warstwie wizualnej sporządzona czcionką w rozmiarze co najmniej 11, kolorze czarnym i rodzaju Times New Roman;

[2.] opublikowaniu w terminie 1 miesiąca od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji, na koszt (...) S.A. z siedzibą we W., na jej stronie internetowej, która na dzień wydania niniejszej decyzji mieści się pod adresem (...) oświadczenia, utrzymywanego na tej stronie przez okres 6 miesięcy od daty publikacji, o następującej treści:

(...) S.A. z siedzibą we W. informuje, iż Prezes UOKiK wydał w dniu 9 grudnia 2021 r. decyzję nr (...), na podstawie której stwierdził, że niektóre z postanowień umownych zawartych we wzorcach umowy zlecenia dochodzenia roszczeń kredytowych zostały uznane za niedozwolone i zakazano ich wykorzystywania wobec konsumentów (art. 23b ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów) oraz są bezskuteczne wobec wszystkich konsumentów, którzy zawarli z przedsiębiorcą umowę na podstawie wzorców wskazanych w decyzji (art. 23d ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów - tj. przedsiębiorca nie może się na nie powoływać i kształtować na ich podstawie stosunku umownego z konsumentem). Bezskuteczność tych postanowień powstaje z mocy prawa i nie jest konieczne stwierdzenie jej na drodze sądowej. Klauzulę uznaną za niedozwoloną należy traktować tak, jakby w ogóle nie była zawarta w umowie lub w aneksie do umowy.

Szczegóły wykonania powyższych obowiązków i ich zakres określono w ww. decyzji Prezesa UOKiK nr (...) dostępnej pod adresem internetowym www.uokik.gov.pl. Decyzja jest prawomocna”.

Oświadczenie jw. (...) S.A. z siedzibą we W. opublikuje w następujący sposób:

- czarną czcionką (kod szesnastkowy RGB #000000) ARIAL na białym tle (kod szesnastkowy RGB #ffffff),
- tekst powyższego oświadczenia zostanie wyjustowany,
- w górnej części strony głównej domeny (...)z możliwością jego zamknięcia przez użytkownika poprzez kliknięcie krzyżyka w prawym górnym rogu ramki; oświadczenie ma być widoczne przez cały czas, gdy użytkownik jest na stronie (niezależnie od tego, czy strona jest przez użytkownika przewijana) i samodzielnie nie zamknie tej informacji (oświadczenie nie może przybrać formy np. rotacyjnego banera czy slajdera),
- czcionka powinna odpowiadać wielkości czcionki zwyczajowo używanej na ww. stronie internetowej, tekst umieszczony w ramce, o rozmiarze takim, aby była ona w całości wypełniona oświadczeniem, o którym mowa w niniejszym punkcie, z uwzględnieniem marginesu 2,5 cm z każdej strony,
- fragment oświadczenia o treści „decyzji Prezesa UOKiK nr (...) dostępnej pod adresem internetowym www.uokik.gov.pl” powinien być zamieszczony w formie hiperłącza (linku) do niniejszej decyzji,

przy czym obowiązek ten powinien być zrealizowany z zastosowaniem następujących zasad:

A. w przypadku zmiany firmy przedsiębiorcy, jego przekształcenia lub przejścia praw i obowiązków na inny podmiot pod jakimkolwiek tytułem, powyższy obowiązek publikacyjny powinien zostać zrealizowany odpowiednio przez lub za pośrednictwem danego przedsiębiorcy lub jego następcy prawnego, ze wskazaniem firmy dawnej i nowej,

B. w przypadku zmiany adresu strony internetowej, należy niniejsze rozstrzygnięcie zastosować odpowiednio do strony internetowej funkcjonującej w dacie uprawomocnienia się niniejszej decyzji,

C. w razie zmiany treści sentencji decyzji lub jej uzasadnienia przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów lub sąd powszechny, w zakresie podlegającym obowiązkowi publikacji, należy obowiązek ten wykonać zgodnie ze zmienioną treścią decyzji,

III. na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 3a ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2021 r. poz. 275) w związku z naruszeniem zakazu, o którym mowa w art. 23a tej ustawy, nałożył na (...) S.A. z siedzibą we W. kary pieniężne, płatne do budżetu państwa, w następującej wysokości:

[1.] 53 102 zł (słownie: pięćdziesięciu trzech tysięcy stu dwóch złotych) w zakresie opisanym w pkt. I.[1.]-I.[4.] sentencji niniejszej decyzji;

[2.] 28 965 zł (słownie: dwudziestu ośmiu tysięcy dziewięciuset sześćdziesięciu pięciu złotych) w zakresie opisanym w pkt. I.[5.] sentencji niniejszej decyzji;

[3.] 19 310 zł (słownie: dziewiętnastu tysięcy trzystu dziesięciu złotych) w zakresie opisanym w pkt. I.[6.] sentencji niniejszej decyzji,

IV. na podstawie art. 77 ust. 1 i art. 80 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2021 r. poz. 275), oraz na podstawie art. 263 § 1 i art. 264 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 735 ze zm.) w związku z art. 83 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów obciążył (...) S.A. z siedzibą we W. kosztami postępowania opisanego w punkcie I. sentencji niniejszej decyzji w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone w kwocie 41 złotych (słownie: czterdziestu jeden złotych) i zobowiązuje (...) S.A. z siedzibą we W. do zwrotu tych kosztów Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w terminie 14 dni od daty uprawomocnienia się niniejszej decyzji.

Odwołanie od całości decyzji złożyła (...) S.A. zarzucając jej:

1. Naruszenie przepisów prawa materialnego, tj.

a) art. 23a u.o.k.i.k. w zw. z art. 3851 § 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (dalej „k.c.”) poprzez ich niewłaściwe zastosowanie i uznanie postanowień wzorców umów stosowanych przez (...) S.A. o treści:

[1.] „Zleceniodawca, w przypadku rozwiązania niniejszej umowy lub odwołania pełnomocnictwa dla profesjonalnego pełnomocnika procesowego na etapie postępowania sądowego zobowiązuje się w terminie 14 dni zapłacić karę umowną w wysokości 4 % (cztery procent) od wartości WPS (wartość przedmiotu sporu). (...) S.A. wystawi z tego tytułu fakturę VAT”

§ 6 ust. 8 (lub § 6 pkt 4 lub 8) wzorca umowy zlecenia dochodzenia roszczeń kredytowych - wersje obowiązujące od dnia 25 listopada 2019 r.;

[2.] „W przypadku rozwiązania niniejszej umowy na etapie postępowania sądowego przez Zleceniodawcę lub odwołania pełnomocnictwa dla profesjonalnego pełnomocnika procesowego, Zleceniodawca zobowiązuje się w terminie 14 dni od dnia rozwiązania umowy, zapłacić karę umowną w wysokości 9.000 zł (słownie: dziewięć tysięcy złotych) brutto. (...) S.A. wystawi z tego tytułu fakturę VAT”

§ 6 ust. 8 (lub § 6 pkt 4 lub 8) wzorca umowy zlecenia dochodzenia roszczeń kredytowych - wersje obowiązujące od dnia 30 stycznia 2020 r.;

[3.] „W przypadku rozwiązania niniejszej umowy na etapie postępowania sądowego przez Zleceniodawcę lub odwołania pełnomocnictwa dla profesjonalnego pełnomocnika procesowego, Zleceniodawca zobowiązuje się w terminie 14 dni od dnia rozwiązania umowy, zapłacić karę umowną w wysokości 9 % (dziewięć procent) od wartości WPS (wartość przedmiotu sporu). (...) S.A. wystawi z tego tytułu fakturę VAT”

§ 1 wzorca aneksu do umowy zlecenia dochodzenia roszczeń kredytowych - dotyczy wzorców umowy zlecenia dochodzenia roszczeń kredytowych w wersjach obowiązujących od dnia 30 stycznia 2020 r.;

[4.] „W przypadku rozwiązania niniejszej umowy na etapie postępowania sądowego przez Zleceniodawcę lub odwołania pełnomocnictwa dla profesjonalnego pełnomocnika procesowego, Zleceniodawca zapłaci (...) S.A. wynagrodzenie za wykonaną do dnia wypowiedzenia niniejszej umowy pracę, w kwocie 250 zł netto, tj. 307,50 zł brutto za roboczogodzinę, pomniejszone o wysokość wniesionej opłaty częściowej określonej w ust. 2. (...) S.A. przedstawi stosowne rozliczenie oraz wystawi z tego tytułu fakturę VAT”

§ 6 ust. 6 wzorca umowy zlecenia dochodzenia roszczeń kredytowych - wersja obowiązująca od dnia 16 marca 2020 r.;

[5.] „Zlecenie udzielone (...) S.A. na podstawie Umowy nie może być jednocześnie realizowane przez innych zleceniobiorców. W przypadku zaistnienia jednak takiej sytuacji, strony uznają, że kwoty zostały odzyskane od Banku staraniem (...) S.A. a wynagrodzenie należy się zgodnie z zapisami niniejszej umowy”.

§ 2 ust. 8 lub 9 wzorca umowy zlecenia dochodzenia roszczeń kredytowych;

[6.] „Strony zobowiązują się do zachowania tajemnicy dotyczącej wszelkich otrzymanych informacji i dokumentów przez czas trwania Umowy i po jej zakończeniu”

§ 2 ust. 4 wzorca umowy zlecenia dochodzenia roszczeń kredytowych

za niedozwolone postanowienia umowne i zakazanie ich wykorzystywania, podczas gdy wskazane powyżej postanowienia kształtują prawa i obowiązki konsumentów w sposób zgodny z dobrymi obyczajami i nie naruszają interesów konsumentów,

b) art. 23a u.o.k.i.k. w zw. z art. 385¹ § 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (dalej „k.c.”) poprzez jego niewłaściwe zastosowanie polegające na uznaniu postanowienia umownego wskazanego w punkcie I. [4] Decyzji Prezesa UOKiK za niedozwolone, podczas gdy zapis ten określa główne świadczenie zleceniodawcy (konsumenta) w postaci wynagrodzenia należnego zleceniobiorcy (...) S.A.) i sformułowany jest w sposób jednoznaczny i nie budzący jakichkolwiek wątpliwości, a zatem nie spełnia przesłanek klauzuli abuzywnej w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c.;

c) art. 106 ust. 1 pkt 3a w zw. z art. 111 ust. 1 pkt 1 w zw. z art. 23a ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów poprzez:

- uznanie, że zachodzą przesłanki do nałożenia kary pieniężnej określonej w pkt II! Decyzji Prezesa UOKiK, podczas gdy zakwestionowane postanowienia umowne nie stanowią klauzul abuzywnych,

- naruszenie dyrektyw wymiaru kary pieniężnej dotyczących oceny stopnia oraz skutków rynkowych naruszenia przepisów ustawy, tj. w szczególności błędne przyjęcie, że naruszenie przez (...) S.A. miało charakter umyślny, długotrwały i dokonane zostało w warunkach tzw. recydywy antykonsumenckiej (przedsiębiorca dokonał uprzednio podobnego naruszenia) podczas gdy żadna z ww. okoliczności nie zaistniała w przedmiotowej sprawie;

2. naruszenie przepisów postępowania mających istotny wpływ na wynik sprawy, tj. art. 84 u.o.k.i.k. w związku art. 78 § 1 oraz art. 7 k.p.a. oraz art. 233 k.p.c. w zw. z art. 65 § 2 k.c. poprzez zaniechanie wszechstronnej oceny materiału dowodowego w sprawie co doprowadziło do wydania zaskarżonej decyzji w oparciu jedynie o własne interpretacje

zakwestionowanych postanowień umownych przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej „Prezes UOKiK”).

Wobec powyższego odwołująca spółka wniosła o:

- 1) uchylenie zaskarżonej Decyzji Prezesa UOKiK w całości,
- 2) zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, a w przypadku przedłożenia spisu kosztów, zgodnie z tym spisem.

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w odpowiedzi na odwołanie z dnia 29 marca 2022 r. wniósł o oddalenie odwołania i zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Na rozprawie w dniu 10 stycznia 2024 r. strony podtrzymały swoje wcześniejsze stanowiska.

Sąd Okręgowy – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów ustalił następujący stan faktyczny:

(...) S.A. z siedzibą we W. jest przedsiębiorcą wpisanym do Rejestru Przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego prowadzonego przez Sąd Rejonowy dla Wrocławia-Fabrycznej we Wrocławiu, VI Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem (...).

dowód: informacja odpowiadająca odpisowi aktualnemu z KRS z dnia 26 listopada 2021 r., karty nr 225-228 akt administracyjnych

Spółka, w ramach prowadzonej działalności gospodarczej, przy zawieraniu umów o świadczenie usług prawnych posługiwała się w relacjach z konsumentami, wzorcami umów, a klauzule zawarte we wzorcach umowy zlecenia dochodzenia roszczeń kredytowych oraz we wzorcu aneksu do tych umów.

Przedsiębiorca we wzorcach umów zlecenia dochodzenia roszczeń kredytowych stosował następujące postanowienia:

- „Zleceniodawca, w przypadku rozwiązania niniejszej umowy lub odwołania pełnomocnictwa dla profesjonalnego pełnomocnika procesowego na etapie postępowania sądowego zobowiązuje się w terminie 14 dni zapłacić karę umowną w wysokości 4 % (...) procent) od wartości WPS (wartość przedmiotu sporu). (...) S.A. wystawi z tego tytułu fakturę VAT”

§ 6 ust. 8 (lub § 6 pkt 4 lub 8) wzorca umowy zlecenia dochodzenia roszczeń kredytowych – wersje obowiązujące od dnia 25 listopada 2019 r.;

- „W przypadku rozwiązania niniejszej umowy na etapie postępowania sądowego przez Zleceniodawcę lub odwołania pełnomocnictwa dla profesjonalnego pełnomocnika procesowego, Zleceniodawca zobowiązuje się w terminie 14 dni od dnia rozwiązania umowy, zapłacić karę umowną w wysokości 9.000 zł (słownie: dziewięć tysięcy złotych) brutto. (...) S.A. wystawi z tego tytułu fakturę VAT”

§ 6 ust. 6 (lub § 6 pkt 4 lub 8) wzorca umowy zlecenia dochodzenia roszczeń kredytowych – wersje obowiązujące od dnia 30 stycznia 2020 r.;

- „W przypadku rozwiązania niniejszej umowy na etapie postępowania sądowego przez Zleceniodawcę lub odwołania pełnomocnictwa dla profesjonalnego pełnomocnika procesowego, Zleceniodawca zobowiązuje się w terminie 14 dni od dnia rozwiązania umowy, zapłacić karę umowną w wysokości 9 % (dziewięć procent) od wartości WPS (wartość przedmiotu sporu). (...) S.A. wystawi z tego tytułu fakturę VAT”

§ 1 wzorca aneksu do umowy zlecenia dochodzenia roszczeń kredytowych – dotyczy wzorców umowy zlecenia dochodzenia roszczeń kredytowych w wersjach obowiązujących od dnia 30 stycznia 2020 r.;

- „W przypadku rozwiązania niniejszej umowy na etapie postępowania sądowego przez Zleceniodawcę lub odwołania pełnomocnictwa dla profesjonalnego pełnomocnika procesowego, Zleceniodawca zapłaci (...) S.A. wynagrodzenie za wykonaną do dnia wypowiedzenia niniejszej umowy pracę, w kwocie 250 zł netto tj. 307,50 zł brutto za roboczogodzinę, pomniejszone o wysokość wniesionej opłaty częściowej określonej w ust. 2. (...) S.A. przedstawi stosowne rozliczenie oraz wystawi z tego tytułu fakturę VAT”

§ 6 ust. 6 wzorca umowy zlecenia dochodzenia roszczeń kredytowych – wersja obowiązująca od dnia 16 marca 2020 r.;

- „Zlecenie udzielone (...) S.A. na podstawie Umowy nie może być jednocześnie realizowane przez innych zleceniobiorców. W przypadku zaistnienia jednak takiej sytuacji, strony uznają, że kwoty zostały odzyskane od Banku staraniem (...) S.A. a wynagrodzenie należy się zgodnie z zapisami niniejszej umowy”

§ 2 ust. 8 lub 9 wzorca umowy zlecenia dochodzenia roszczeń kredytowych;

- „Strony zobowiązują się do zachowania tajemnicy dotyczącej wszelkich otrzymanych informacji i dokumentów przez czas trwania Umowy i po jej zakończeniu”

§ 2 ust. 4 wzorca umowy zlecenia dochodzenia roszczeń kredytowych

dowód: karty 59-132 akt administracyjnych – załączniki nr 6-19 do pisma Spółki z dnia 16 marca 2020 r.

Na podstawie tych wzorców umowy spółka zobowiązała się do świadczenia na rzecz konsumenta usług prawnych mających na celu uzyskanie świadczenia pieniężnego lub zmniejszenie zobowiązań zleceniodawcy względem banku. Powyższe obejmowało m.in. analizę dokumentacji, audyt prawny oraz prowadzenie postępowania sądowego. Z kolei konsument, w zależności od wersji wzorca umowy, zobowiązuje się zapłacić spółce m.in. opłatę wstępną za postępowanie przedsądowe, opłatę wstępną za postępowanie sądowe, opłatę na etapie postępowania sądowego – za I i II instancję – oraz wynagrodzenie prowizyjne (success fee) liczone od kwoty środków pieniężnych, o które pomniejszone zostało zobowiązanie finansowe i obciążenia konsumenta względem banku. Wzorce umowy zlecenia dochodzenia roszczeń kredytowych przewidywały również konieczność uiszczenia dodatkowego wynagrodzenia ryczałtowego na wypadek uznania postanowień umowy kredytowej za nieważne, niewiążące bądź nieskuteczne wobec konsumenta, a także dodatkowe wynagrodzenie z tytułu zawarcia ugody. W przypadku wzorców umowy zawierających klauzulę:

W przypadku rozwiązania niniejszej umowy na etapie postępowania sądowego przez Zleceniodawcę lub odwołania pełnomocnictwa dla profesjonalnego pełnomocnika procesowego, Zleceniodawca zobowiązuje się w terminie 14 dni od dnia rozwiązania umowy, zapłacić karę umowną w wysokości 9.000 zł (słownie: dziewięć tysięcy złotych) brutto. (...) S.A. wystawi z tego tytułu fakturę VAT (§ 6 ust. 6 (lub § 6 pkt 4 lub 8) wzorca umowy zlecenia dochodzenia roszczeń kredytowych – wersje obowiązujące od dnia 30 stycznia 2020 r.)

spółce przysługiwało dodatkowe wynagrodzenie w wysokości 9.000,00 zł z tytułu unieważnienia umowy kredytowej lub zawarcia ugody, a w przypadku wzorca umowy zawierającego klauzulę:

W przypadku rozwiązania niniejszej umowy na etapie postępowania sądowego przez Zleceniodawcę lub odwołania pełnomocnictwa dla profesjonalnego pełnomocnika procesowego, Zleceniodawca zapłaci (...) S.A. wynagrodzenie za wykonaną do dnia wypowiedzenia niniejszej umowy pracę, w kwocie 250 zł netto tj. 307,50 zł brutto za roboczogodzinę, pomniejszone o wysokość wniesionej opłaty częściowej określonej w ust. 2. (...) S.A. przedstawi stosowne rozliczenie oraz wystawi z tego tytułu fakturę VAT (§ 6 ust. 6 wzorca umowy zlecenia dochodzenia roszczeń kredytowych – wersja obowiązująca od dnia 16 marca 2020 r.)

wynagrodzenie to wynosiło 12.000,00 zł.

Na podstawie wzorców umowy zlecenia dochodzenia roszczeń kredytowych zawierających klauzulę:

Zleceniodawca, w przypadku rozwiązania niniejszej umowy lub odwołania pełnomocnictwa dla profesjonalnego pełnomocnika procesowego na etapie postępowania sądowego zobowiązuje się w terminie 14 dni zapłacić karę umowną w wysokości 4 % (cztery procent) od wartości WPS (wartość przedmiotu sporu). (...) S.A. wystawi z tego tytułu fakturę VAT (§ 6 ust. 8 (lub § 6 pkt 4 lub 8) wzorca umowy zlecenia dochodzenia roszczeń kredytowych – wersje obowiązujące od dnia 25 listopada 2019 r.)

opłata na etapie sądowym za obie instancje wynosiła zasadniczo 4.400,00 zł (2.400,00 zł za I i 2.000,00 zł za II instancję). Ta wersja nie przewidywała wynagrodzenia prowizyjnego. W dwóch innych wersjach tego wzorca umowy wynagrodzenie to wynosiło 12.000,00 zł i 1.100,00 zł.

dowód: załączniki nr 7-10 do pisma Spółki z dnia 16 marca 2020 r., karty nr 63-86 akt administracyjnych

Z kolei w przypadku dwóch wersji wzorców umowy odnoszących się do klauzul:

- W przypadku rozwiązania niniejszej umowy na etapie postępowania sądowego przez Zleceniodawcę lub odwołania pełnomocnictwa dla profesjonalnego pełnomocnika procesowego, Zleceniodawca zobowiązuje się w terminie 14 dni od dnia rozwiązania umowy, zapłacić karę umowną w wysokości 9.000 zł (słownie: dziewięć tysięcy złotych) brutto. (...) S.A. wystawi z tego tytułu fakturę VAT (§ 6 ust. 6 (lub § 6 pkt 4 lub 8) wzorca umowy zlecenia dochodzenia roszczeń kredytowych – wersje obowiązujące od dnia 30 stycznia 2020 r.);

- W przypadku rozwiązania niniejszej umowy na etapie postępowania sądowego przez Zleceniodawcę lub odwołania pełnomocnictwa dla profesjonalnego pełnomocnika procesowego, Zleceniodawca zobowiązuje się w terminie 14 dni od dnia rozwiązania umowy, zapłacić karę umowną w wysokości 9 % (dziewięć procent) od wartości WPS (wartość przedmiotu sporu). (...) S.A. wystawi z tego tytułu fakturę VAT (§ 1 wzorca aneksu do umowy zlecenia dochodzenia roszczeń kredytowych – dotyczy wzorców umowy zlecenia dochodzenia roszczeń kredytowych w wersjach obowiązujących od dnia 30 stycznia 2020 r.);

opłata na etapie sądowym za obie instancje wynosiła 4.400,00 zł (2.400,00 zł za I i 2.000,00 zł za II instancję) z dodatkowym wynagrodzeniem success fee w wysokości – co do zasady – 20 % od zasądzonej kwoty.

dowód: załączniki nr 11 i 13 do pisma Spółki z dnia 16 marca 2020 r., karty nr 87-92 oraz 97-102 akt administracyjnych

Wzór umowy zawierający klauzulę:

W przypadku rozwiązania niniejszej umowy na etapie postępowania sądowego przez Zleceniodawcę lub odwołania pełnomocnictwa dla profesjonalnego pełnomocnika procesowego, Zleceniodawca zapłaci (...) S.A. wynagrodzenie za wykonaną do dnia wypowiedzenia niniejszej umowy pracę, w kwocie 250 zł netto tj. 307,50 zł brutto za roboczogodzinę, pomniejszone o wysokość wniesionej opłaty częściowej określonej w ust. 2. (...) S.A. przedstawi stosowne rozliczenie oraz wystawi z tego tytułu fakturę VAT (§ 6 ust. 6 wzorca umowy zlecenia dochodzenia roszczeń kredytowych – wersja obowiązująca od dnia 16 marca 2020 r.)

Nie przewiduje sztywnej opłaty za etap sądowy. Z faktycznie zawartej umowy, w której znajduje się ta klauzula wynika, iż strony zrezygnowały z opłaty ryczałtowej za etap sądowy poprzestając na wynagrodzeniu success fee.

dowód: karty nr 1252-130 akt administracyjnych - załącznik nr 19 do pisma Spółki z dnia 16 marca 2020 r. oraz karty nr 172-177 akt administracyjnych – załącznik nr 1 (umowa nr (...)) do pisma spółki z dnia 5 maja 2021 r.

Oferta Spółki związana z dochodzeniem roszczeń nie była ograniczona terytorialnie – konsumenci, z którymi zostały zawarte umowy zlecenia dochodzenia roszczeń kredytowych lub do których taka oferta została skierowana, zamieszkiwali obszar całego kraju.

dowód: karta nr 182 akt administracyjnych

Główną stroną internetową Przedsiębiorcy wykorzystywaną w prowadzonej działalności gospodarczej jest strona działająca pod adresem (...)

dowód: karta nr 182 akt administracyjnych

Spółka zawarła łącznie z konsumentami 551 umów, w których znajdują się klauzule zakwestionowane w sentencji decyzji Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów. Klauzula zakwestionowana w pkt. [1.], znajduje się 64 umowach, z pkt. [2.] w 19 umowach, z pkt. [4.] w 368 umowach, a z pkt. [5.] i [6.] w 551 umowach. Spółka zawarła również 10 aneksów zawierających klauzulę z pkt. [3.] decyzji.

dowód: karty nr 139-140 akt administracyjnych

Z dniem 30 kwietnia 2021 r. spółka zakończyła projekt związany z oferowaniem usługi dochodzenia roszczeń kredytowych oraz nie kontynuowała z tą datą pozyskiwania nowych klientów będących konsumentami. Tym samym żaden z wzorców umowy nie był już dalej wykorzystywany przy oferowaniu przedmiotowych usług.

dowód: karta nr 141 akt administracyjnych

Klauzula z pkt. [4.] sentencji decyzji stosowana była w wersji wzorca umowy do dnia 16 marca 2020 r., a klauzule, o których mowa w pkt. [5.] i [6.] sentencji decyzji stosowane były przez spółkę w wersjach wzorca umowy zlecenia dochodzenia roszczeń kredytowych począwszy od dnia 14 października 2019 r. Z kolei w zakresie klauzuli z pkt. [2.] sentencji decyzji spółka zaprzestała stosowania wzorców umowy zawierających to postanowienie w marcu 2020 r. Ponadto, co najmniej dwie wersje wzorca umowy zlecenia dochodzenia roszczeń kredytowych zawierające klauzulę z pkt. [1.] sentencji decyzji były stosowane przez spółkę do czasu zaprzestania oferowania usługi dochodzenia roszczeń kredytowych konsumentom.

dowód: karta nr 141-142 akt administracyjnych

Obrót osiągnięty przez Przedsiębiorcę w 2020 r. wyniósł (...) zł. Obrót ten ustalono na podstawie przedstawionego przez spółkę rachunku zysków i strat za 2020 r. – stanowiącego część sprawozdania finansowego.

dowód: karta 207 akt administracyjnych

W dniu 15 kwietnia 2021 r. Prezes Urzędu wydał decyzję nr (...), w której stwierdził naruszenie przez przedsiębiorcę art. 23a ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów. W decyzji uznano za niedozwolone i zakazano wykorzystywania niektóre z postanowień znajdujące się we wzorcach umów świadczenia usług prawnych w zakresie polisokat, unww i chf. Decyzja jest prawomocna.

Dowód: decyzja (...) z dnia 15 kwietnia 2021 r. k. 83-91

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o bezsporne twierdzenia Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki przedstawione w uzasadnieniu decyzji z dnia 9 grudnia 2021 r., oraz dokumenty zgromadzone w aktach administracyjnych. Prawdziwość tych twierdzeń i dokumentów nie była kwestionowana przez żadną ze stron, a tym samym mając na uwadze normę art. 229 k.p.c. i art. 230 k.p.c. stanowiły one podstawę poczynionych ustaleń.

Sąd Okręgowy – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów zważył, co następuje:

Odwołanie nie zasługiwało na uwzględnienie, gdyż zaskarżona decyzja Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów jest prawidłowa i znajduje oparcie w przepisach prawa.

Podstawą do wydania decyzji był przepis art. 23b ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (dalej jako „uokik”), zgodnie z którym, Prezes UOKiK wydaje decyzję o uznaniu postanowienia wzorca umowy za niedozwolone i zakazującą jego wykorzystywania, jeżeli stwierdzi naruszenie zakazu określonego w art. 23a

uokik, czyli stosowanie we wzorcach umów zawieranych z konsumentem niedozwolonych postanowień umownych, o których mowa w art. 385¹ § 1 k.c., a więc takich, które są nieuzgodnione indywidualnie, kształtują prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne).

W pkt 1 i 2 odwołania strona zarzuciła zaskarżonej decyzji naruszenie art. 23a uokik w zw. z art. 385¹ § 1 k.c. poprzez uznanie opisanych w pkt 1-6 decyzji postanowień za niedozwolone, albowiem zakwestionowane zapisy nie kształtują praw i obowiązków konsumentów w sposób niezgodny z dobrymi obyczajami i nie naruszają interesów konsumentów, a nadto pominięcie, że zapis wskazany w pkt 4 decyzji określa główne świadczenia stron zleceniodawcy i został sformułowany w sposób jednoznaczny, a zatem nie spełnia przesłanek klauzuli abuzywnej.

Uwzględniając systematykę uzasadnienia odwołania, Sąd w pierwszej kolejności odniesie się do węższego zarzutu formalnego, dotyczącego jedynie pkt 4 zaskarżonej decyzji. Zarzut ten związany był z zakwestionowaniem przez Prezesa Urzędu zapisu w myśl, którego „w przypadku rozwiązania niniejszej umowy na etapie postępowania sądowego przez Zleceniodawcę lub odwołania pełnomocnictwa dla profesjonalnego pełnomocnika procesowego, Zleceniodawca zapłaci (...) S.A. wynagrodzenie za wykonaną do dnia wypowiedzenia niniejszej umowy pracę, w kwocie 250 zł netto tj. 307,50 zł brutto za roboczogodzinę, pomniejszone o wysokość wniesionej opłaty częściowej określonej w ust. 2. (...) S.A. przedstawi stosowne rozliczenie oraz wystawi z tego tytułu fakturę VAT”.

Strona odwołująca podniosła, że zakwestionowane postanowienie wprowadza jednoznacznie sformułowane świadczenie główne, jakim jest obowiązek zapłaty wynagrodzenia, które zostało określone w umowie dwukierunkowo. Wariant drugi przewiduje, że jeżeli umowa zostanie rozwiązana przez zleceniodawcę przed jej wykonaniem, to rozliczenie dla (...) S.A. za wykonana pracę nastąpi w oparciu o stawkę godzinową. Od chwili zawarcia umowy konsument wiedział jaki jest koszt roboczogodziny. Zakwestionowany zapis nie określa kary umownej, a ustala wynagrodzenie należne w przypadku rozwiązania umowy i jako taki nie powinien być badany pod kątem jego abuzywności.

W myśl art. 385¹ k.c. postanowienia nieuzgodnione indywidualnie nie wiążą konsumenta, jeżeli kształtują prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy. Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Z cytowanego przepisu wynika zatem, że aby można było stwierdzić, że dane postanowienie umowy stanowi niedozwolone postanowienie umowne (klauzulę abuzywną), muszą zostać łącznie spełnione następujące warunki:

- postanowienie zostało umieszczone we wzorcu umowy,
- postanowienie kształtuje prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami,
- postanowienie rażąco narusza interesy konsumenta,
- postanowienie nie zostało uzgodnione indywidualnie z konsumentem,
- postanowienie nie określa głównych świadczeń stron, w tym ceny lub wynagrodzenia, chyba że nie zostały one sformułowane w sposób jednoznaczny.

Treść przywołanego przepisu wskazuje zatem, że ustawodawca wyłączył dopuszczalność kontroli abuzywności postanowień, które stanowią główne świadczenia stron, w tym m.in. wynagrodzenie. W orzecznictwie dominuje pogląd, iż pojęcie „głównych świadczeń stron” należy interpretować wąsko, w nawiązaniu do elementów przedmiotowo istotnych umowy. Przemawia za tym treść przepisu, albowiem ustawodawca posłużył się terminem „postanowienia określające główne świadczenia stron”, a nie zwrotem „dotyczące” takiego świadczenia, który ma szerszy zakres (tak wyrok Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 8 czerwca 2004 r. sygn. akt I CK 635/03, opubl. Legalis). Podobnie na gruncie art. 4 ust. 2 Dyrektywy Rady 93/13/ewg z dnia 5 kwietnia 1993 r. w

sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz.Urz.U.E.L Nr 95, str. 29) - który stanowi, że ocena nieuczciwego charakteru warunków nie dotyczy ani określenia głównego przedmiotu umowy, ani relacji ceny i wynagrodzenia do dostarczonych w zamian towarów lub usług, o ile warunki te zostały wyrażone prostym i zrozumiałym językiem - przyjmuje się, że wyłączenie to, jako wyjątek od zasady kontroli treści nieuczciwych warunków, należy interpretować w sposób zawężający (tak powołany wyżej wyr. TSUE z 30.4.2014 r., C-26/13, pkt 42 oraz wyr. TSUE z 26.2.2015 r., M., C-143/13, EU:C:2015:127, pkt 49).

Oceniane postanowienie zawarte zostało we wzorcu umownym dotyczącym zlecenia dochodzenia roszczeń kredytowych. W sprawie bezspornym było, że do jego treści zastosowanie mają zapisy kodeksu cywilnego tytułu XXI „Zlecenie”. Zgodnie z art. 734 § 1 k.c. przez umowę zlecenia przyjmujący zlecenie zobowiązuje się do dokonania określonej czynności prawnej dla dającego zlecenie, a po myśli art. 735 § 1 k.c. jeżeli ani z umowy, ani z okoliczności nie wynika, że przyjmujący zlecenie zobowiązał się wykonać je bez wynagrodzenia, za wykonanie zlecenia należy się wynagrodzenie. Sposoby określenia wynagrodzenia są objęte zasadami autonomii stron i swobodą umów. Oznacza to, że świadczeniami głównymi umowy zlecenia zawieranej przy użyciu stosowanego przez odwołującą wzorca jest dokonanie przez zleceniobiorcę określonej czynności prawnej dla dającego zlecenie i – w wypadku umowy odpłatnej – zapłata przez zleceniodawcę należnego wynagrodzenia.

Kwestionowany wzorzec umowny z dnia 16 marca 2020 r. (k. 125-128 akt administracyjnych) określał, że przedmiotem umowy jest zobowiązanie do świadczenia na rzecz zleceniodawcy usług prawnych mających na celu uzyskanie świadczenia pieniężnego, zmniejszenie zobowiązań zleceniodawcy względem banku lub ustalenie nieważności umowy kredytowej (§ 1 pkt 1), a z tytułu wykonania umowy (...) S.A. należne było wynagrodzenie obejmujące opłatę wstępną na etapie przedsądowym w wysokości 3.000,00 zł, opłatę częściową na etapie sądowym – do negocjacji, wynagrodzenie prowizyjne success fee – do negocjacji (naliczane jedynie w przypadku zasądzenia na rzecz zleceniodawcy zwrotu środków przez bank na mocy prawomocnego wyroku) i wynagrodzenie w przypadku unieważnienia umowy kredytowej, zawarcia ugody przedsądowej, pozasądowej lub sądowej w wysokości 12.000,00 zł brutto (k. 4). Uwzględniając charakter umowy zlecenia, przytoczone zapisy określały główne świadczenia stron.

Przywołany wyżej przepis art. 735 k.c. wskazuje, że wynagrodzenie należne jest zleceniobiorcy jedynie w przypadku wykonania zlecenia. Natomiast w przypadku wcześniejszego zakończenia stosunku umownego, po myśli art. 746 k.c. w razie odpłatnego zlecenia, w przypadku jego wypowiedzenia, dający zlecenie obowiązany jest uiszczyć przyjmującemu zlecenie część wynagrodzenia odpowiadającą jego dotychczasowym czynnościom. Takiego przypadku dotyczy zakwestionowany przez Prezesa Urzędu zapis § 6 ust. 6 wzorca umownego.

Należna na mocy art. 746 § 1 k.c. część wynagrodzenia odpowiadająca dotychczasowym czynnościom powinna być określana w relacji do przyjętego modelu wynagrodzenia przyjmującego zlecenie np. według nakładu pracy lub przy wynagrodzeniu ryczałtowym poprzez dokonanie redukcji stosownie do proporcji między czasem poświęconym do chwili rozwiązania stosunku zlecenia, a całkowitym czasem potrzebnym na wykonanie zlecenia (tak komentarze do art. 746 k.c.: Kodeks cywilny. Komentarz red. serii prof. dr hab. Konrad Osajda, red. tomu dr Witold Borysiak, 2023, Legalis, Kodeks cywilny. Tom III. Komentarz. Art. 627–1088 fragment: Kodeks cywilny. Tom I–III. Komentarz red. prof. dr hab. Maciej Gutowski 2022, Legalis).

Utrwalone w judykaturze Sądu Najwyższego jest, że przepisy Kodeksu cywilnego regulujące umowę zlecenia, z wyjątkiem art. 746 § 3 i art. 751 k.c., mają charakter dyspozytywny, a to oznacza, że strony umowy zlecenia mogą, zgodnie z zasadą swobody umów (art. 353¹ k.c.), odmiennie określić swe prawa i obowiązki (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z 23 listopada 2011 r., IV CNP 14/11 i z 6 lipca 2016 r., IV CSK 697/15, opubl. Legalis). Dopuszczalne jest zatem odmienne uregulowanie zasad rozliczenia stron umowy zlecenia, w tym na wypadek jej wypowiedzenia. Chociaż jednak, na co zwrócił uwagę Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 12 czerwca 2012 r. sygn. akt VI ACa 1321/11 (niepubl.) w ramach swobody umowy strony mogą odmiennie uregulować wzajemne obowiązki w wypadku odstąpienia od umowy czy jej rozwiązania, jednak to, co jest dopuszczalne w ramach swobody umów, może stanowić niedozwolone postanowienie umowne, jeśli jest zawarte we wzorcu umownym ukształtowanym przez przedsiębiorcę i narzuconym konsumentowi bez możliwości negocjacji w tym zakresie. Konsument nie ma żadnego

wpływu na ukształtowanie postanowienia, które narzucają mu postanowienia korzystne tylko dla przedsiębiorcy, a żadne z postanowień wzorca stosowanego przez pozwaną nie przewiduje ekwiwalentnej korzyści dla konsumenta. Zasada swobody umów nie jest nieograniczona, zaś granice tej swobody, wyznaczane przez bezwzględnie obowiązujące przepisy prawa, określają m.in. przepisy dotyczące klauzul abuzywnych w umowach zawieranych z konsumentami.

Zdaniem Sądu z taką sytuacją nie mamy do czynienia na gruncie § 6 ust. 6 wzorca, a jego oceny nie wyłącza powoływanie się przez stronę, że ten odnosi się do głównego świadczenia stron. Należy bowiem wskazać, że zapis ten odnosi się jedynie do wypowiedzenia umowy przez zleceniodawcę na etapie postępowania sądowego lub odwołania pełnomocnictwa. Reguluje zatem sytuację dotyczącą rozwiązania umowy na określonym jej etapie, a nie jej realizacji. Elementami przedmiotowo istotnymi umowy zlecenia jest po stronie zleceniobiorcy dokonanie określonej czynności prawnej dla dającego zlecenie, a po stronie zleceniodawcy zapłata wynagrodzenia za wykonanie zlecenia. Nie stanowią natomiast essentialia negotii takiej umowy rozliczenia związane z ewentualnym wcześniejszym, tj. przed ostatecznym wykonaniem zalecenia, rozwiązaniem umowy. Chociaż więc kwestionowane postanowienie dotyczy wynagrodzenia należnego zleceniobiorcy, to odnosi się ono do przypadku rozwiązania zawartej z konsumentem umowy, a tym samym nie może być postrzegane w kategoriach głównego świadczenia. Nie można pomijać, że omawiane postanowienie nie ograniczało wynagrodzenia do wysokości świadczenia związanego z opłatą częściową za etap sądowy. Rozliczenie dokonane na podstawie § 6 ust. 6 mogło opłatę tę przekraczać. Uiszczenie opłaty częściowej przez konsumenta powodowało wyłącznie pomniejszenie należnego spółce wynagrodzenia z tytułu rozwiązania umowy liczonego w roboczogodzinach. Tym samym nie można tegoż wynagrodzenia zastrzeżonego na wypadek rozwiązania umowy, wprost utożsamiać z wynagrodzeniem za wykonanie umowy zlecenia z art. 735 k.c. Jeszcze raz podkreślić należy, że zakres pojęcia „postanowień określających główne świadczenia stron”, którym ustawodawca posłużył się w art. 385¹ § 1 k.c., w przeważającej mierze oznaczać będzie oświadczenia należące do kategorii przedmiotowo istotnych w ramach stosunku cywilnego. Zasięg tego pojęcia musi być ustalany w konkretnym przypadku, z uwzględnieniem wszystkich postanowień oraz celu zawieranej umowy. Chodzi tu o określenie świadczeń decydujących o istocie związku stron umową, czyli o to, co dla stron umowy jest najważniejsze (zob. wyrok Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 1 marca 2017 r. sygn. akt IV CSK 285/16, opubl. Legalis). W umowie zlecenia będzie to więc przedmiot zlecenia i wynagrodzenie należne po zrealizowaniu celu umowy, a więc jej wykonaniu (w przypadku umowy odpłatnej).

Regulacje związane z wynagrodzeniem na wypadek rozwiązania umowy zlecenia były w przeszłości przedmiotem rozstrzygnięć Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w których przyjmowano dopuszczalność badania ich abuzywności. Dla przykładu w wyroku z dnia 07 czerwca 2010 r. sygn. akt XVII AmC 626/09 Sąd uznał za niedozwolone klauzule umowne zapisy regulujące obowiązek zapłaty wynagrodzenia na wypadek zerwania (rozumianego jako wypowiedzenie w rozumieniu art. 746 § 1 k.c.) zlecenia (opubl. w rejestrze klauzul niedozwolonych). Podobne stanowisko zaprezentowane zostało w wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 12 czerwca 2012 r. sygn. akt VI ACa 1321/11 (opubl. w rejestrze klauzul niedozwolonych) i poparte głosami doktryny (zob. Michał Ziemiak w glosa do wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 12 czerwca 2012 r. VI ACa 1321/11 dotyczącego postanowień niedozwolonych we wzorcach umownych wykorzystywanych przez kancelarie odszkodowawcze, Wiad.Ubezp. 2014 nr 1 s. 123-128).

Zdaniem Sądu nawet odmienna ocena co do charakteru zapisów dotyczących wynagrodzenia na wypadek rozwiązania umowy zlecenia, nie mogłaby w przedmiotowej sprawie wykluczyć badania ich charakteru abuzywnego. Nie można by w takiej sytuacji przyjąć, że świadczenie główne zostało określone w sposób jednoznaczny, co skutkuje dopuszczalnością kontroli abuzywności tegoż zapisu. Konieczna jest transparentność w szerokim znaczeniu, obejmująca zarówno jednoznaczność, jak i zrozumiałość w ujęciu art. 385 § 2 k.c. (zob. Kodeks cywilny. Komentarz red. serii prof. dr hab. Konrad Osajda, red. tomu dr Witold Borysiak, 2023, opubl. Legalis). Nie chodzi przy tym o użycie jasnych słów, czy prostego języka, gdyż w sprawie wątpliwości Sądu nie budzi określenie wysokości stawki za roboczogodzinę, gdyż ta została wyrażona kwotowo. Chodzi o możliwość oceny przez konsumenta na etapie zawierania umowy, ewentualnej wysokości obciążającego go świadczenia tj. brak dokładnego wskazania w jak sposób strona przyjmuje określanie roboczogodzin, za jakie czynności, i w jaki sposób. Brak jednoznaczności określenia świadczenia jest szczególnie zauważalny wobec faktu, że takie wynagrodzenie mogło przekraczać przewidziane

umownie wynagrodzenie ryczałtowe za etap sądowy wykonania umowy. W takiej sytuacji należy wymagać, aby konsument już na wstępnym etapie umowy został należycie poinformowany w jaki sposób szacowane będzie wynagrodzenie spółki na wypadek rozwiązania umowy i dlaczego jego wysokość może przekraczać wynagrodzenie przewidziane za całość wykonania umowy. Wymóg wyrażenia warunku umownego prostym i zrozumiałym językiem nakazuje bowiem, by umowa przedstawiała w sposób przejrzysty konkretne działanie mechanizmu, do którego odnosi się ów warunek, a także, w zależności od przypadku, związek między tym mechanizmem a mechanizmem przewidzianym w innych warunkach, tak by konsument był w stanie oszacować, w oparciu o jednoznaczne i zrozumiałe kryteria, wpływające dla niego z tej umowy konsekwencje ekonomiczne (por. postanowienie Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 22 grudnia 2022 r. sygn. akt I CSK 5274/22, opubl. Legalis). Natomiast skoro wynagrodzenie za wykonanie umowy przewidziane zostało na określoną kwotę, to zapis przewidujący, że wynagrodzenie to może być wyższe w przypadku wcześniejszego rozwiązania umowy, wskazuje że w takiej sytuacji de facto wysokość wynagrodzenia jest nieprzewidywalna i uzależniona od swobodnej decyzji zleceniobiorcy. Nie wskazano nawet przykładowych czynności, jakie mogą być podejmowane na etapie sądowym, jak np. udział w rozprawie, przygotowanie pism procesowych, działania zawodowych pełnomocników, obsługa biurowa, i dlatego ich koszt może być wyższy w przypadku częściowego wykonania umowy, od tego przewidzianego przy wykonaniu umowy w całości.

Sąd nie podzielił argumentacji odwołania, że zakwestionowane postanowienie stanowi emanację art. 746 k.c. i w interesie konsumenta było wskazanie w umowie według jakich kryteriów będzie ustalane wynagrodzenie w przypadku wypowiedzenia umowy (k. 31). Kwestionowany zapis nie pozostaje w relacji do wynagrodzenia za wykonanie zlecenia. Skoro strony ustalały określone kwotowo wynagrodzenie za część sądową zlecenia, to przyjmującemu zlecenie przysługiwało uprawnienie do odpowiedniej części wynagrodzenia, adekwatnej do dotychczasowych czynności. Powinien on zatem wykazać jakie czynności przewidziane na tę część wykonania zlecenia zostały zrealizowane i pobrać z tego tytułu odpowiednią proporcję wynagrodzenia. Jeżeli we wzorcu chciano zastosować inny mechanizm wynagrodzenia, należało w sposób jasny i nie budzący wątpliwości dla konsumenta opisać sposób jego obliczenia. Jeszcze raz podkreślić trzeba, że nie chodzi tu o iloraz stawki wynagrodzenia i roboczogodzin, ale o wskazanie za jakie działania strona może oczekiwać obciążenia finansowego.

Wobec powyższych argumentów Sąd nie podzielił zarzutu spółki wyrażonych w pkt 1 lit. b) odwołania.

Kolejny zarzut odnosił się do wszystkich zakwestionowanych decyzją Prezesa Urzędu postanowień wzorca i związany był z uznaniem, że te kształtują prawa i obowiązki konsumentów w sposób niezgodny z dobrymi obyczajami i naruszają interesy konsumentów.

Przed omówieniem tych zarzutów tytułem wstępu należy wskazać, że naruszeniem interesów ogólnie jest nieusprawiedliwiona dysproporcja praw i obowiązków na niekorzyść konsumenta. W szczególności odnosi się to do postanowień, które są nietransparentne i pozostawiają pole do arbitralnego działania drugiej strony. W ten sposób obarczają jedną ze stron nieprzewidywalnym ryzykiem oraz naruszają równorzędność stron. Inaczej ujmując rażące naruszenie interesów konsumenta oznacza nieusprawiedliwioną dysproporcję - na niekorzyść konsumenta - praw i obowiązków stron, wynikających z umowy. Z kolei poprzez dobre obyczaje rozumie się pewien powtarzalny wzorzec zachowań, który jest aprobowany przez daną społeczność lub grupę. Są to pozaprawne normy postępowania, którymi przedsiębiorcy winni się kierować. W szczególności zaś dobre obyczaje to normy postępowania polecające nienadużywanie w stosunku do słabszego uczestnika obrotu posiadanej przewagi ekonomicznej. Klauzula dobrych obyczajów nakazuje dokonać oceny postępowania kontrahenta w kontekście norm moralnych i obyczajowych, powszechnie akceptowanych lub znajdujących uznanie w określonej sferze działań w stosunkach z konsumentem. Za sprzeczne z dobrymi obyczajami kwalifikowane będą zatem wszelkie postanowienia, które zmierzają do naruszenia równorzędności stron stosunku prawnego, nierównomiernie rozkładając uprawnienia i obowiązki między partnerami umowy (por. wyrok Sądu Najwyższego - Izba Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych z dnia 16 lutego 2022 r. sygn. akt I NSNc 446/21, opubl. Legalis nr 2660924).

Odwołująca spółka przyznała, że klauzule zakwestionowane w pkt I.1 – I.3. decyzji stanowiły karę umowną zastrzeżoną na wypadek rozwiązania umowy. Zgodnie z ich treścią:

- Zleceniodawca, w przypadku rozwiązania niniejszej umowy lub odwołania pełnomocnictwa dla profesjonalnego pełnomocnika procesowego na etapie postępowania sądowego zobowiązuje się w terminie 14 dni zapłacić karę umowną w wysokości 4 % (cztery procent) od wartości WPS (wartość przedmiotu sporu). (...) S.A. wystawi z tego tytułu fakturę VAT (§ 6 ust. 8 (lub § 6 pkt 4 lub 8) wzorca umowy zlecenia dochodzenia roszczeń kredytowych – wersje obowiązujące od dnia 25 listopada 2019 r.),

- W przypadku rozwiązania niniejszej umowy na etapie postępowania sądowego przez Zleceniodawcę lub odwołania pełnomocnictwa dla profesjonalnego pełnomocnika procesowego, Zleceniodawca zobowiązuje się w terminie 14 dni od dnia rozwiązania umowy, zapłacić karę umowną w wysokości 9.000 zł (słownie: dziewięć tysięcy złotych) brutto. (...) S.A. wystawi z tego tytułu fakturę VAT (§ 6 ust. 6 (lub § 6 pkt 4 lub 8) wzorca umowy zlecenia dochodzenia roszczeń kredytowych – wersje obowiązujące od dnia 30 stycznia 2020 r.),

- W przypadku rozwiązania niniejszej umowy na etapie postępowania sądowego przez Zleceniodawcę lub odwołania pełnomocnictwa dla profesjonalnego pełnomocnika procesowego, Zleceniodawca zobowiązuje się w terminie 14 dni od dnia rozwiązania umowy, zapłacić karę umowną w wysokości 9 % (dziewięć procent) od wartości WPS (wartość przedmiotu sporu). (...) S.A. wystawi z tego tytułu fakturę VAT (§ 1 wzorca aneksu do umowy zlecenia dochodzenia roszczeń kredytowych – dotyczy wzorców umowy zlecenia dochodzenia roszczeń kredytowych w wersjach obowiązujących od dnia 30 stycznia 2020 r.).

Odwołująca wskazywała, że wprowadzenie takich zapisów podyktowane było tym, że całkowite ryzyko gospodarcze dochodzenia roszczeń obciążało (...) S.A., a więc służyło ochronie przed bezpodstawnym wypowiedzeniem umowy w sytuacji, gdy w celu jej realizacji poniesione zostały już znaczne nakłady przez zleceniobiorcę. Chodziło o zagwarantowanie równowagi kontraktowej chroniącej przed nadużyciami związanymi z rozwiązywaniem umów w celu uniknięcia obowiązku zapłaty wynagrodzenia w sytuacji, gdy ta usługa została już niemal w całości wykonana.

Jak wynika z decyzji Prezesa Urzędu wskazane klauzule zostały zakwestionowane z uwagi na to, iż kary umowne zostały zastrzeżone także na wypadek, w którym rozwiązanie umowy lub wypowiedzenie pełnomocnictwa było następstwem ważnych powodów. Postanowienia umów zawieranych przez (...) S.A. dotyczące zastrzeżenia kar umownych na wypadek wypowiedzenia umowy przez zleceniodawcę, wiążą obowiązek zapłaty kary umownej z samym faktem wypowiedzenia umowy, bez względu na to, czy wypowiedzenie umowy nastąpiło z ważnych przyczyn, czy nie. Co więcej, w przypadku klauzuli opisanej w pkt I.1. kara umowna została zastrzeżona także na wypadek rozwiązania umowy przez spółkę (kwestionowana klauzula nie precyzowała, że to konsument rozwiązuje umowę).

Przywoływany już w treści uzasadnienia przepis art. 746 § 1 k.c. stanowi, że dający zlecenie może je wypowiedzieć w każdym czasie. Powinien jednak zwrócić przyjmującemu zlecenie wydatki, które ten poczynił w celu należytego wykonania zlecenia; w razie odpłatnego zlecenia obowiązany jest uiścić przyjmującemu zlecenie część wynagrodzenia odpowiadającą jego dotychczasowym czynnościom, a jeżeli wypowiedzenie nastąpiło bez ważnego powodu, powinien także naprawić szkodę. Regułą jest zatem swoboda stron w jednostronnym zakończeniu stosunku zlecenia bez względu na motywy, jakimi kierował się wypowiadający. Wskazany przepis ma charakter dyspozytywny, za wyjątkiem § 3, który stanowi, że nie można zrzec się z góry uprawnienia do wypowiedzenia zlecenia z ważnych powodów. Strony nie mogą zatem ani w umowie, ani w późniejszej czynności prawnej, dokonywanej przed zaistnieniem przyczyny wypowiedzenia, wyłączyć uprawnienia do wypowiedzenia zlecenia z takiej przyczyny. Taki bezwzględny charakter przytoczonego przepisu nie budzi wątpliwości w orzecznictwie (zob. np. wyrok Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 20 kwietnia 2004 r. sygn. akt V CK 433/03, opubl. Legalis, z dnia 21 sierpnia 2008 r. sygn. akt IV CSK 202/08, opubl. Legalis). Konsekwencją zakazu wyłączenia uprawnienia do wypowiedzenia umowy zlecenia z ważnych powodów jest to, iż strony nie mogą zastrzec kary umowną na wypadek wypowiedzenia umowy z takich powodów (zob. wyrok Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 21 sierpnia 2008 r. sygn. akt IV CSK 202/08, opubl. Legalis, wyrok Sądu Okręgowego w Białymstoku - I Wydział Cywilny z dnia 11 marca 2014 r. sygn. akt I C 1973/13, opubl.

Legalis, uzasadnienie uchwały składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 11 kwietnia 2003 r. – zasady prawnej, sygn. akt III CZP 61/03, opubl. OSNC 2004, nr 5, poz. 69; z glosami J. Jastrzębskiego, OSP 2004, z. 9, poz. 115, A. Slisza, M. Praw. 2005, nr 8, s. 406, M. Bieniaka, M. Praw. 2005, nr 20, s. 1010, i W. Borysiaka, M. Praw. 2007, nr 6, s. 325, oraz z omówieniem Z. Strusa, Przegląd orzecznictwa, Palestra 2004, nr 1–2, s. 215; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 października 2006 r., sygn. akt IV CSK 154/06, opubl. OSNC 2007, nr 7–8, poz. 117; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 lutego 2007 r., sygn. akt III CSK 288/06, opubl. OSP 2009, z. 4, poz. 39, z glosą A. Szlęzaka).

Ponadto analiza przepisu art. 746 k.c. prowadzi do wniosku, że w przypadku:

- wypowiedzenia umowy bez ważnych powodów przez dającego zlecenie, powinien on zwrócić przyjmującemu zlecenie wydatki, które ten poczynił w celu należytego wykonania zlecenia; w razie odpłatnego zlecenia uiścić część wynagrodzenia odpowiadającą dotychczasowym czynnościom i naprawić szkodę,
- wypowiedzenia umowy z ważnych powodów przez dającego zlecenie, powinien on zwrócić przyjmującemu zlecenie wydatki, które ten poczynił w celu należytego wykonania zlecenia; w razie odpłatnego zlecenia uiścić część wynagrodzenia odpowiadającą dotychczasowym czynnościom, a nie ma już obowiązku naprawienia szkody.

Powyższe uregulowania wiążą się z relacją zaufania leżącą u podstaw stosunku zlecenia. Dlatego też jako niedopuszczalne należy odczytywać wszelkie zapisy mające na celu ograniczenie skorzystania z uprawnienia do rozwiązania umowy. Zastrzeżenie kary umownej dotyczyć może wyłącznie niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania niepieniężnego, a za takie nie można uznać skorzystania z ustawowego uprawnienie kształtującego, jakim jest wypowiedzenie umowy zlecenia z ważnych powodów. Co więcej zgodnie z art. 483 § 1 k.c. kara umowna stanowi zapłatę określonej sumy pieniężnej jako forma naprawienia szkody, a w myśl przytoczonego przepisu art. 746 § 1 k.c. w przypadku wypowiedzenia umowy zlecenia z ważnych przyczyn, brak jest obowiązku naprawienia szkody. Natomiast omawiane klauzule stosowane przez odwołującą nie dokonywały żadnej dystynkcji odnośnie powodów, dla których konsument rozwiązał umowę. Zastrzeżona kara umowna wiązała obowiązek zapłaty kary umownej z samym faktem wypowiedzenia umowy, bez względu na to, czy wypowiedzenie umowy nastąpiło z ważnych przyczyn, czy nie.

Oczywiście, co już podnoszono w treści uzasadnienia – jak to wyjaśnił Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 12 czerwca 2012 r. sygn. akt VI ACa 1321/11 (op.cit.) - w ramach swobody umowy strony mogą odmiennie uregulować wzajemne obowiązki w wypadku odstąpienia od umowy czy jej rozwiązania, jednak to, co jest dopuszczalne w ramach swobody umów, może stanowić niedozwolone postanowienie umowne, jeśli jest zawarte we wzorcu umownym ukształtowanym przez przedsiębiorcę i narzuconym konsumentowi bez możliwości negocjacji w tym zakresie. Konsument nie ma żadnego wpływu na ukształtowanie postanowienia, które narzucają mu postanowienia korzystne tylko dla przedsiębiorcy, a żadne z postanowień wzorca stosowanego przez pozwaną nie przewiduje ekwiwalentnej korzyści dla konsumenta. Zasada swobody umów nie jest nieograniczona, zaś granice tej swobody, wyznaczone przez bezwzględnie obowiązujące przepisy prawa, określają m.in. przepisy dotyczące klauzul abuzywnych w umowach zawieranych z konsumentami.

Wprowadzonych regulacji nie uzasadnia nadto potrzeba ochrony (...) S.A. przed bezpodstawnym wypowiedzeniem umowy w sytuacji, gdy w celu jej realizacji poniesione zostały już znaczne nakłady przez zleceniobiorcę. Oznacza to bowiem, że zapisy te faktycznie zostały wprowadzone w celu ochrony interesów przedsiębiorcy przed działaniami konsumenta, przed którymi może on bronić się na zasadach ogólnych. W konsekwencji doszło do nałożenia na konsumenta obowiązków znacząco odbiegających od ogólnych standardów określonych przepisami kodeksu cywilnego. Tym samym przedsiębiorca wykorzystał swoją przewagę narzucając konsumentowi postanowienia, które są korzystne tylko dla niego, nie przyznając w zamian konsumentowi żadnych uprawnień mających doprowadzić do wyrównania dysproporcji i znacznie ograniczając zakres ochrony interesów konsumenta (tak też Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 12 czerwca 2012 r. sygn. akt VI ACa 1321/11 op.cit.).

Prezes Urzędu w wydanej decyzji zakwestionował zapisy określone w jej pkt I.1.-I.3. także w przypadku wypowiedzenia umowy zlecenia z ważnych przyczyn z uwagi na jej rażące wygórowanie w stosunku do dającej się przewidzieć szkody. W tym zakresie strona odwołująca nie podniosła żadnych zastrzeżeń, co do treści decyzji (zarzuty odwołania

odnoszą się jedynie do pkt I.5. decyzji k. 34), jakkolwiek Sąd wskazuje, że w tym zakresie także podziela argumentację przedstawioną przez Organ.

Słusznie w uzasadnieniu decyzji wskazano, że umowne sankcje pieniężne nie mogą prowadzić do zachwiania relacji wysokości zastrzeganego pierwotnie wynagrodzenia za poszczególne etapy wykonywania umowy – ustalanego w rozpiętości od 800,00 zł do 9.000,00 zł za etap postępowania przed sądem I instancji oraz od 300,00 zł do 3.000,00 zł za postępowanie przed sądem II instancji - do ewentualnie doznanej przez spółkę szkody, co tym samym może powodować nieuzasadnione wzbogacenie spółki kosztem konsumenta. W klauzuli wskazanej w pkt I.1. decyzji określono, że kara wynosić będzie 4 % wartości przedmiotu sporu, a w pkt I.3. 9 % wartości przedmiotu sporu. Uwzględniając charakter dochodzonych roszczeń tj. unieważnienie kredytów hipotecznych, które z reguły opiewają na znaczne, wynoszącej kilkaset tysięcy złotych sumy, sankcja umowna mogła przekraczać ustalone wynagrodzenie za poszczególne instancje. Należy zatem zgodzić się z zapatrywaniem, że zakwestionowane postanowienia godzą w zasadę ekwiwalentności świadczeń oraz równowagi kontraktowej stron. Przedsiębiorca wprowadza do umowy, kosztem interesu konsumenta znaczące uprzywilejowanie swojej pozycji kontraktowej, pozwalające mu na uniknięcie dochodzenia ewentualnego odszkodowania wynikłego z rozwiązania umowy lub odwołania pełnomocnictwa przez konsumenta, bez konieczności wykazywania przesłanek odpowiedzialności odszkodowawczej, w szczególności faktu poniesienia szkody, jak również jej wysokości. Słuszne jest także zapatrywanie Prezesa Urzędu, że zastrzegana sankcja powinna być skorelowana z określonym na rzecz zleceniobiorcy wynagrodzeniem. Brak takiego powiązania sam w sobie stanowi o abuzywności ww. postanowień. W przypadku wynagrodzenia typu success fee spółka nie może żądać w jego miejsce żadnego innego surogatu, o ile tylko rozwiązanie umowy nastąpiło przed osiągnięciem określonego przez strony rezultatu. W przypadku uzależnienia bowiem przez strony wypłaty wynagrodzenia od zajścia określonego zdarzenia, rozliczenie może nastąpić, jeżeli ziściła się ta przesłanka, przy czym konieczne może się okazać dokonanie ustaleń, w jakich częściach było to wynikiem działania przyjmującego zlecenie, a w jakich działań podejmowanych bez jego udziału (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 lutego 2017 r., sygn. akt V CSK 330/16, opubl. Legalis). W przypadku postanowień ustalających procentowo wysokość wynagrodzenia od skutku podejmowanych czynności („wynagrodzenie za sukces”, „procent od wygranej” albo „za wygraną”) roszczenie o jego zapłatę powstaje dopiero z chwilą, w której można określić jego wysokość. Nie jest to możliwe przed ustaleniem należnego dającemu zlecenie świadczenia (zasądzonego przez sąd tytułem naprawienia szkody wyrządzonej zleceniodawcy). Dopiero wówczas można określić zarówno procentową wysokość wynagrodzenia, które w wykonaniu umowy należne jest przyjmującemu zlecenie, jak i wysokość wynagrodzenia, które ewentualnie odpowiadało czynnościom przyjmującego zlecenie przed wypowiedzeniem stosunku zobowiązaniowego (art. 746 § 1 k.c.). To z kolei oznacza, że dopiero ustalenie wysokości kwoty mającej rekompensować szkodę dla dającego zlecenie umożliwia ustalenie wysokości roszczenia o wynagrodzenie procentowe należne drugiej stronie umowy zlecenia, a w konsekwencji wówczas roszczenie to dopiero zostaje ustalone i może być skutecznie dochodzone (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia z dnia 25 marca 2019 r., sygn. akt I CSK 20/18, opubl. Legalis).

Sąd podziela nadto zaprezentowane w toku procesu stanowisko pozwanego, że nie jest zasadne porównywanie kwot wskazanych w klauzulach ujętych w pkt I.1-I.4 decyzji do regulacji przewidzianych w prawie ubezpieczeń, gdyż z doświadczenia życiowego wynika, że wartość opłaconych składek zazwyczaj jest dużo niższa, niż kwota kredytu hipotecznego, więc 4 % od sumy wpłaconych składek stanowić może zdecydowanie mniejsza kwotę, niż 4% od wartości związanych z udzielonym kredytem. Słuszne były także uwagi odnoszące się do ustawy z dnia 23 marca 2017 r. o kredycie hipotecznym oraz o nadzorze nad pośrednikami kredytu hipotecznego i agentami (tj. Dz.U. z 2020 r. poz. 1027). Opłata za spłatę całości lub części kredytu hipotecznego przed terminem określonym w umowie jest elementem, którym banki konkurują pomiędzy sobą i bardzo często w ogóle nie jest zastrzegana. Ponadto rekompensata nie większa niż 3% spłacanej kwoty kredytu hipotecznego, naliczana jest nie od kwoty całego kredytu, lecz pozostałego do spłaty, więc również może stanowić nominalnie wartość mniejszą, niż kary naliczane przez (...) S.A.

Podsumowując, analiza zapisów wskazanych w pkt I.1 – I.4. decyzji faktycznie wskazuje, że ich treść może rodzić obawy oraz ograniczać przypadki prowadzące do skorzystania przez konsumentów z przysługującego im uprawnienia do wcześniejszego zakończenia stosunku umownego. Uwzględniając sposób obliczenia zastrzeżonych kar umownych

oraz wynagrodzenia za częściowo wykonane zlecenie, zasadna jest obawa, że dla konsumenta może się okazać, iż jedynym opłacalnym pod względem finansowym działaniem jest kontynuowanie umowy. Stoi to w sprzeczności z fundamentem umowy zlecenia, jakim jest wzajemne zaufanie stron. Ratio obowiązujących przepisów zakłada ochronę wzajemnego zaufania stron umowy zlecenia. Sprzeczne z dobrymi obyczajami jest tworzenie klauzul godzących w równowagę kontraktową stron. Przytaczając pogląd wyrażony przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 19 marca 2007 r. sygn. akt III SK 21/06 (opubl. Legalis) ocena abuzywności postanowienia wzorca umownego w ramach kontroli abstrakcyjnej wymaga dokonania przez sąd weryfikacji "przyzwoitości" konkretnej klauzuli. Sąd musi zbadać, czy oceniane postanowienie wzorca jest sprzeczne z ogólnym wzorcem zachowań przedsiębiorców wobec konsumentów. Powinien ustalić, jak wyglądałyby prawa lub obowiązki konsumenta w braku takiej klauzuli. Jeżeli konsument byłby - na podstawie ogólnych przepisów - w lepszej sytuacji, gdyby konkretnego postanowienia wzorca nie było, należy przyjąć, że ma ono charakter abuzywny. Jeszcze raz wskazać należy, że na mocy art. 746 k.c. w przypadku wypowiedzenia umowy zlecenia bez ważnych powodów zleceniodawca obowiązany byłby zwrócić przedsiębiorcy wydatki, które ten poczynił w celu należytego wykonania umowy, uiścić część wynagrodzenia odpowiadającą jego dotychczasowym czynnościom, i ewentualnie naprawić szkodę. Natomiast obowiązek naprawienia szkody odpada w przypadku wypowiedzenia umowy zlecenia z ważnych powodów. Zakwestionowane wzorce umowne po pierwsze przewidywały pewną formę naprawienia szkody także w przypadku zakończenia stosunku umownego z ważnych powodów, a pod drugie rodziły ryzyko, że rekompensata na rzecz przedsiębiorcy przekraczałaby wysokość spodziewanej na podstawie umowy korzyści w postaci wynagrodzenia. W konsekwencji zakwestionowane zapisy narzucały konsumentom rozwiązania mniej korzystne od tych przewidzianych w przepisach ustawy, i pośrednio wymuszały kontynuowanie umowy, nawet w przypadku wystąpienia wyjątkowych i ważkich dla zleceniodawcy przyczyn. Tak sformułowane klauzule mają charakter abuzywny. Przedsiębiorca ma bowiem szereg innych możliwości ochrony swoich interesów na wypadek rezygnacji konsumenta z kontynuowania umowy zlecenia. Tym samym wprowadzone zapisy w sposób rażąco naruszają również równowagę interesów stron umowy. W zakresie skutków wypowiedzenia umowy lub odwołania pełnomocnictwa dodatkowe obowiązki nakładają tylko na konsument. Tym samym przedsiębiorca wprowadził do umowy, kosztem interesu konsumenta, znaczące uprzywilejowanie swojej pozycji kontraktowej tj. zapisy pozwalają na uniknięcie ewentualnego dochodzenia odszkodowania przed sądem, a tym samym wykazywania spełnienia przesłanek odpowiedzialności oraz faktu poniesienia szkody. Wprowadzenie do umowy omawianych postanowień wpływa zatem również na rozłożenie ciężaru dowodu (art. 6 k.c.). Arbitralnie przyjmuje się konieczność zapłaty określonych kwot na rzecz zleceniobiorcy, bez jakiegokolwiek nawiązania chociażby do zaangażowania w sprawę konsumenta. Nie można przy tym pomijać, że nadmierne lub niezasadne „zabezpieczenie” wypowiedzenia umowy obowiązkiem zapłaty z góry określonej sumy lub rażąco wygórowanego odstępnego, może poskutkować uznaniem takich klauzul za abuzywne, mając na uwadze m.in. treść art. 385⁽³⁾ punkty 16 k.c.

Kolejne zarzuty odwołania odnosiły się do klauzuli zakwestionowanej w pkt I.5. decyzji o treści - Zlecenie udzielone (...) S.A. na podstawie Umowy nie może być jednocześnie realizowane przez innych zleceniobiorców. W przypadku zaistnienia jednak takiej sytuacji, strony uznają, że kwoty zostały odzyskane od Banku staraniem (...) S.A. a wynagrodzenie należy się zgodnie z zapisami niniejszej umowy (§ 2 ust. 8 lub 9 wzorca umowy zlecenia dochodzenia roszczeń kredytowych).

(...) S.A. podniosła, że żadne inne zapisy umowne nie zabraniały wypowiedzenia umowy, a zastrzeżona kara umowna nie jest wygórowana, a więc nie stanowi bariery przy rozwiązaniu umowy (k. 34). Ponadto zdaniem strony argumentacja, że konsument uzyska świadczenie po podpisaniu umowy, a jeszcze przed podjęciem jakichkolwiek czynności przez zleceniobiorcę, jest wysoce abstrakcyjna. Dodatkowo zdaniem spółki sama jej renoma może skłaniać banki do zawarcia ugody, mimo że wcześniej bank odrzucał możliwość negocjacji polubownych. Nie można w takiej sytuacji zgodzić się z argumentacją Prezesa Urzędu, że do zawarcia ugody dochodzi bez wkładu kancelarii (k. 35).

Sąd nie podzielił obrony spółki przedstawionej w odwołaniu. Należy zwrócić uwagę na pierwsze zdanie zakwestionowanego postanowienia, brzmi ono „zlecenie udzielone (...) S.A. na podstawie umowy nie może być jednocześnie realizowane przez innych zleceniodawców”. Chociaż zapis ten faktycznie nie mógłby być egzekwowany przez spółkę i w żaden sposób nie wpływał na treść i istnienie stosunków zobowiązaniowych pomiędzy konsumentem

a podmiotem trzecim, to faktycznie w przeświadczeniu konsumenta mógł wywoływać wrażenie, że wykluczone jest zlecenie reprezentacji innym podmiotom. Zapis ten zestawiony z innymi postanowieniami wzorców umownych, wzmacnia przyjętą przez Prezesa Urzędu tezę, iż faktycznie służył wzbudzeniu w konsumentach poczucia, że przedsiębiorcą jest jedyną stroną uprawnioną do prowadzenia jego spraw i jedynym opłacalnym wyjściem po podpisaniu umowy jest decyzja o jej dalszym wykonywaniu, nawet w sytuacji, w której konsument nie ma takiej woli. Natomiast nie można akceptować zapisów, które po stronie konsumenta mogą skutkować rezygnacją z zajmowania się własną sprawą, w tym zasięgnięciem porad u osób trzecich. Tym samym postanowienie narusza dobre obyczaje oraz w sposób rażący narusza interesy konsumentów poprzez wykorzystanie uprzywilejowanej pozycji posiadającego wyspecjalizowaną wiedzę prawniczą twórcy wzorca.

Druga część zakwestionowanego zapisu wiąże się z koniecznością zapłaty na rzecz spółki wynagrodzenia, w tym success fee, także w przypadku odzyskania kwot od banku na skutek działań podjętych przez podmiot trzeci. Mamy tu zatem do czynienia z sytuacją, w której zachodzi obowiązek zapłaty wynagrodzenia na rzecz spółki, nawet wówczas, gdy w żaden sposób nie przyczyniła się do uzyskania przez konsumenta świadczenia. Zastrzeżenia dla takiego formułowania zapisów umownych szczególnie uwypuklają się w odniesieniu do przypadków, gdy wynagrodzenie zostało określone jako success fee. Przedsiębiorca sam skonstruował wzorzec umowy w ten sposób, że pomimo, że mamy do czynienia z umową zlecenia (umowa starannego działania), to wynagrodzenie będzie ustalane w taki sposób, jak to ma miejsce w przypadku umów rezultatu – tzn. przedsiębiorca zastrzega dla siebie wynagrodzenie zależne od wysokości uzyskanych należności. Konsument miał więc prawo oczekiwać, że umowa wywoła określone w niej skutki prawne związane z uiszczeniem wynagrodzenia w zakresie czynności podjętych przez zleceniobiorcę. Natomiast w zakwestionowanej klauzuli przedsiębiorca zastrzegł sobie wynagrodzenie, pomimo tego że swymi działaniami nie doprowadził do określonego rezultatu. Tym samym zapewnił sobie wynagrodzenie niezależnie od podjętych działań, bez konieczności wystąpienia związku przyczynowo – skutkowego. Sąd w pełni podziela także pogląd Prezesa Urzędu, że niedopuszczalne jest formułowanie w treści wzorców umownych swoistego domniemania, że określony rezultat był wynikiem podpisania danej umowy. Również bowiem i w tym przypadku dochodzi do postawienia konsumenta w sytuacji gorszej niż to wynika z ogólnych reguł kodeksowych związanych z ciężarem dowodowym, który spoczywa na podmiocie wywodzącym z określonych twierdzeń skutki prawne (art. 6 k.c.). W prawidłowo ukształtowanych okolicznościach żądając zapłaty success fee konieczne jest powiązanie wynagrodzenia z czynnościami podejmowanymi przez przyjmującego zlecenie. Konsument ma prawo powierzenia prowadzenia jego spraw kilku podmiotom i ma prawo oczekiwać, że zleceniodawcy otrzymają wynagrodzenia adekwatne do podejmowanych przez nich czynności. Niewątpliwie sytuacja prawna konsumenta byłaby znacznie korzystniejsza, gdyby nie zakwestionowane postanowienia umowne. Nie byłby wówczas narażony na konieczność zapłaty wynagrodzenia całkowicie oderwanego od wykonanej przez zleceniodawcę pracy. Analizowane postanowienia stanowią zatem wyraz uprzywilejowania zleceniobiorcy, a więc przewidują nieuzasadnioną dysproporcję praw na rzecz przedsiębiorcy. Twórca wzorca sformułował postanowienia, które mają na celu ochronę jego własnych interesów, bez uwzględnienia pozycji i interesów konsumenta.

Na ocenę Sądu nie wpłynęła podnoszona w odwołaniu okoliczność, że zdaniem (...) S.A. to sama jej renoma może skłaniać banki do zawierania uгод z konsumentami, nawet bez konieczności podejmowania przez spółkę jakichkolwiek działań prawnych. Nie może tracić z pola widzenia, że kontrola dokonywana przez Prezesa Urzędu i Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów ma charakter abstrakcyjny i polega na kontroli wzorca jako takiego, w oderwaniu od konkretnej umowy, której wzorzec dotyczy (zob. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 19 grudnia 2003 r., sygn. akt III CZP 95/03, OSNC 2005 nr 2, poz. 25). W przypadku kontroli abstrakcyjnej ocenie podlega treść postanowienia wzorca tj. nie bada się umowy, a jedynie wzorzec. Okoliczności zawarcia umowy, w tym osoba przedsiębiorcy, są bezprzedmiotowe. Ocena abuzywności postanowienia wzorca umownego w ramach kontroli abstrakcyjnej wymaga dokonania przez sąd weryfikacji "przyzwoitości" konkretnej klauzuli. Sąd musi zbadać, czy oceniane postanowienie wzorca jest sprzeczne z ogólnym wzorcem zachowań przedsiębiorców wobec konsumentów (zob. wyrok Sądu Najwyższego - Izba Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych z dnia 19 marca 2007 r. sygn. akt III SK 21/06, op. cit.).

Zarzuty odwołania nie doprowadziły także do wzruszenia zakwestionowania przez Prezesa Urzędu klauzuli o treści „Strony zobowiązują się do zachowania tajemnicy dotyczącej wszelkich otrzymanych informacji i dokumentów przez czas trwania Umowy i po jej zakończeniu (§ 2 ust. 4 wzorca umowy zlecenia dochodzenia roszczeń kredytowych).

Strona w odwołaniu podniosła, że analiza treści zapisu musi uwzględniać powszechnie obowiązujące przepisy prawa, a w konsekwencji obowiązek poufności nie dotyczył informacji podanych do publicznej wiadomości, znanych stronie z innych źródeł, uzyskanych od osoby trzeciej, która uprawniona jest do udzielania danych informacji bez związku z umową, oraz których ujawnienie wymagane jest na podstawie obowiązujących przepisów prawa lub żądań uprawnionych władz (k. 36).

Sąd wskazuje, że zakwestionowana klauzula stosowana była w umowach zawieranych przez konsumentów poszukujących pomocy prawnej. Z góry można zatem założyć, że sami nie byli specjalistami w tej dziedzinie. Natomiast odczytując literalnie brzmienie wzorca, brak w nim zastrzeżenia, że ochronie nie podlegają informacje i dokumenty wyłączone na podstawie przepisów szczególnych, powszechnie znane lub ogólnodostępne. Wprowadzając do umów tego rodzaju zastrzeżenia należy wyraźniej zaznaczyć, jakiego rodzaju informacji lub dokumentów one dotyczą. W innym przypadku konsument może uznać, że ochrona dotyczy także dokumentów ściśle dotyczących jego osoby, jak np. pozyskane z banków zaświadczenia, zestawienia itp. Rację ma Prezes Urzędu, że omawiany zapis umowny obejmować może całą gamę danych i stanów faktycznych, a więc zarówno informacje neutralne, jak i te, których ujawnienie może wywołać szkodę (tajemnica przedsiębiorstwa, dane wrażliwe).

Słuszne są także uwagi decyzji, że zakwestionowane postanowienie może zniechęcać do podjęcia działań weryfikujących zawarty kontrakt, tak przez podmioty trzecie zajmujące się profesjonalną obsługą prawną, jak i stosowane organy, w tym Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów. Tym samym godzi ono w dobre obyczaje i rażąco narusza prawa konsumenta.

Powyżej przedstawione argumenty przemawiały za nieuwzględnieniem zarzutów zawartych w pkt 1 a) i 1 b) odwołania, a także zarzutu przedstawionego w pkt 1 c) tiret pierwszy, a dotyczącego nałożenia kary pieniężnej w sytuacji, w której zakwestionowane postanowienia umowne nie stanowiły klauzul abuzywnych.

Kolejny zarzut dotyczył art. 106 ust. 1 pkt 3a w zw. z art. 111 ust. 1 pkt 1 w zw. z art. 23a ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów poprzez naruszenie dyrektyw wymiaru kary pieniężnej dotyczących oceny stopnia oraz skutków rynkowych naruszania przepisów ustawy, tj. w szczególności błędne przyjęcie, że naruszenie przez (...) S.A. miało charakter umyślny, długotrwały i dokonane zostało w warunkach tzw. recydywy antykonsumenckiej (przedsiębiorca dokonał uprzednio podobnego naruszenia) podczas gdy żadna z ww. okoliczności nie zaistniała w przedmiotowej sprawie.

Z treści art. 111 uokik wynika, że Prezes UOKiK przy ustalaniu wysokości kary pieniężnej, o której mowa w art. 106 ust. 1 pkt 3a, powinien uwzględnić w szczególności okoliczności naruszenia przepisów ustawy oraz uprzednie naruszenie przepisów ustawy, a także okres, stopień oraz skutki rynkowe naruszenia przepisów ustawy, przy czym stopień naruszenia Prezes Urzędu ocenia biorąc pod uwagę okoliczności dotyczące natury naruszenia, działalności przedsiębiorcy, która stanowiła przedmiot naruszenia. Sąd odrzucił argumenty odwołującej dotyczące kwestionowania uznania, że mamy do czynienia z działaniem umyślnym i długotrwałym. W tym zakresie ocena Prezesa Urzędu prawidłowo odnosiła się do specyfiki działalności prowadzonej przez stronę tj. zawodowej działalności polegającej na świadczeniu usług prawnych. Od takich podmiotów można wymagać szczególnej staranności przy konstruowaniu wzorców umownych, co przekłada się także na określenie charakteru naruszenia. Tym bardziej, że tworzenie wzorców umowy, zwłaszcza dokonywane przez profesjonalny podmiot, nie jest przypadkowe. Nie jest też efektem spontanicznych działań. Doświadczenie życiowe wskazuje, iż tworzenie wzorców umowy poprzedzone jest szczegółową analizą prawną tworzonych zapisów oraz analizą skutków, jakie one wywołują. Tym samym rację miał Organ uznając, że okoliczności związane ze sporządzeniem i stosowaniem klauzul abuzywnych cechowane są umyślnością, co uzasadniało podwyższenie wymiaru kary.

Odnosnie okresu trwania naruszenia (stosowania niedozwolonych postanowień umownych), pozwany wskazał, że datę początkową stanowi dzień 25 listopada 2019 r., a odwołująca spółka zaniechała ich stosowania 30 kwietnia 2021 r., co związane było z zakończeniem projektu pozyskiwania nowych klientów. Stosowanie we wzorcach niedozwolonych postanowień umownych trwało niemal półtora roku. Słusznie, zgodnie z przyjętą dotychczas praktyką, Prezes Urzędu uznał więc, że stosowanie określonych wzorców było działaniem długotrwałym, a nie incydentalnym. Nie można było zatem w ślad za twierdzeniami spółki uznać, że czas trwania naruszenia oraz zaniechanie stosowania zakwestionowanych klauzul stanowiły okoliczność łagodzącą, która powinna skutkować obniżeniem kary.

Zdaniem Sądu Prezes Urzędu prawidłowo także ocenił stopień naruszenia jako umiarkowany. Stosowane klauzule były przejawem nierównorzędnego traktowania konsumentów i było szkodliwe dla interesów konsumentów. Doszło do wykorzystania silniejszej pozycji poprzez stosowanie we wzorcach umów niedozwolonych postanowień umownych oraz w konsekwencji wprowadzenie daleko idącej dysproporcji praw i obowiązków na niekorzyść konsumentów.

Odnosnie recydywy konsumenckiej to bezspornym było, że spółka została już uprzednio ukarana decyzją (...) z dnia 15 kwietnia 2021 r. w związku ze stosowaniem klauzul abuzywnych. Decyzja ta nie została zaskarżona przez spółkę, a tym samym w chwili wydania przez Prezesa Urzędu kolejnej decyzji, była już prawomocna. W sprawie poza sporem było także, że wzorce oceniane w niniejszym postępowaniu stosowane były do dnia 30 kwietnia 2021 r. Sąd uwzględniła nadto, że:

- postępowanie w sprawie dotyczącej pierwszej decyzji (...) zostało wszczęte 08 lipca 2019 r. i dotyczyło podobnej materii tj. stosowanie klauzul o charakterze sankcyjnym w przypadku rozwiązaniu umowy zlecenia świadczenia usług prawniczych,

- pomimo prowadzenia postępowania zakończonego decyzją (...), co powinno wzmocnić czujność strony co do stosowanych wzorców, w dniu 25 listopada 2019 rozpoczęła ona stosowanie kolejnych wzorców o charakterze abuzywnym. Postanowienia te zostały wprowadzone do umów oferowanych konsumentom w toku trwania pierwszego postępowania prowadzonego przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

W tej sytuacji nie można przyjąć argumentacji strony, że jako, iż postępowania w sprawie wzorców umownych toczyły się namiel równocześnie, to powinno to świadczyć o braku recydywy. Szczególny nacisk należy położyć na okoliczność, że to już w toku prowadzenia pierwszego postępowania strona wprowadziła kolejne wzorce abuzywne. Fakt, że zaprzestała ich stosowania po wydaniu pierwszej decyzji, nie może mieć zatem decydującego znaczenia dla oceny okoliczności obciążających, wpływających na wysokość kary.

Oceniając zasadność nałożonej kary Sąd miał także na względzie, że administracyjne kary pieniężne nie mają wyłącznie charakteru sankcji karnych, gdyż ich funkcja nie ogranicza się do represji za naruszenie nakazów i zakazów, ale równie istotna jest jej funkcja prewencyjna i dyscyplinująca. Z jednej strony kara ma zatem być odczuwalną dolegliwością dla ukaranego podmiotu, jako reakcja na naruszenie przepisów prawa, ale także wyraźnym ostrzeżeniem na przyszłość, i to zarówno dla podmiotu karanego, jak i dla całego środowiska (prewencja szczególna i ogólna). Kara ta ma za zadanie motywować adresatów norm prawnych do ich respektowania i służy zapobieżeniu powtórnemu naruszeniu obowiązków w przyszłości. Należy także zgodzić się z twierdzeniem przedstawionym przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 14 lutego 2012 r. sygn. akt III SK 24/11 (opubl. OSNP 2013/1-2/25), że sankcje pieniężne nie mają wyłącznie charakteru wymuszająco - prewencyjnego, wobec czego niezasadne jest uznanie, że niedopuszczalne jest nałożenie kary pieniężnej w przypadku zakończenia stanu naruszenia przepisów.

Sąd miał także na uwadze, że w treści art. 106 ustawy ustawodawca określił jedynie górną granicę nałożenia kary i pozostawił Prezesowi Urzędu pewien luz decyzyjny. To Prezes bowiem kształtuje politykę wymiaru kar wobec przedsiębiorców, znając specyfikę rynku i problemy związane ze stosowaniem wzorców niedozwolonych. Powszechnie przyjmuje się, że sąd jedynie wyjątkowo może w tak określonej sankcji ingerować (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 listopada 2019 r., sygn. akt I NSK 95/18, opubl. system Legalis). Oznacza to, że Sąd rozpoznający odwołanie od decyzji organu, co prawda jest władny zmienić tę decyzję w odniesieniu do wysokości nałożonej kary pieniężnej,

jakkolwiek ku temu konieczne jest wykazanie, że pozwany organ przekroczył zasady uznania administracyjnego w stopniu uzasadniającym miarkowania kary administracyjnej. W niniejszej sprawie strona odwołująca nie sprostала w tym zakresie na spoczywającym na niej ciężarze dowodowym.

Na zakończenie Sąd wyjaśnia, iż zarzuty dotyczące naruszenia przepisów postępowania administracyjnego (pkt 2 odwołania) nie mogły odnieść zamierzonych skutków procesowych. W tym kontekście należy przede wszystkim zwrócić uwagę na charakter prawny i cechy postępowania przed Sądem Ochrony Konkurencji i Konsumentów. Wniesienie odwołania od decyzji administracyjnej wszczyna postępowanie cywilne, w którym na podstawie wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego Sąd dokonuje własnych ustaleń faktycznych i prawnych. Przede wszystkim Sąd nie ogranicza się jedynie do sprawdzenia prawidłowości postępowania administracyjnego. Przed sądem powszechnym sprawa rozpoznawana jest według reguł kontradiktoryjnego postępowania cywilnego, a przedmiotem nie jest kontrola legalności decyzji administracyjnej, jak to ma miejsce przed sądem administracyjnym. Celem postępowania sądowego nie jest więc przeprowadzenie kontroli postępowania administracyjnego, lecz merytoryczne rozstrzygnięcie sprawy, której przedmiotem jest spór między stronami powstający dopiero po wydaniu decyzji przez Prezesa Urzędu. Do Sądu ostatecznie należy zastosowanie odpowiedniej normy prawa materialnego, na podstawie wyjaśnienia podstawy faktycznej, obejmującej wszystkie elementy faktyczne przewidziane w hipotezie tej normy (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 maja 2021 r., sygn. akt I NSKP 7/21, opubl. Lex nr 3225327).

Powyżej przedstawione argumenty prowadziły do oddalenia odwołania. W sprawie nie zachodziły podstawy do uchylenia decyzji. Takie uchylenie w całości lub w części następuje wyjątkowo. Co do zasady dotyczy to sytuacji, w których występuje istotna wadliwość decyzji, która w postępowaniu administracyjnym uzasadniałaby stwierdzenie jej nieważności (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 29 maja 1991 r., sygn. akt III CRN 120/91, opubl. OSNCP 1992, Nr 5, poz. 87; postanowienie Sądu Najwyższego z 11 sierpnia 1999 r., sygn. akt I CKN 351/99, opubl. OSNC 2000, Nr 3, poz. 47). Uchylenie decyzji w całości powinno zatem nastąpić wówczas, gdy wydanie jej nastąpiło bez podstawy prawnej lub z rażącym naruszeniem prawa materialnego, jak i również wtedy, gdy została ona skierowana do podmiotu niebędącego stroną w sprawie, a także gdy dotyczy sprawy już poprzednio rozstrzygniętej inną decyzją ostateczną. Podstawą do uchylenia decyzji Prezesa Urzędu jest także potrzeba dokonania w całości niezbędnych dla rozstrzygnięcia sprawy ustaleń (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 sierpnia 2009 r., sygn. akt III SK 5/09, opubl. LEX nr 794890). Jeżeli nie zachodzą wskazane podstawy do uchylenia decyzji, to Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów obowiązany jest na podstawie wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego dokonać własnych ustaleń faktycznych i prawnych.

W pkt II wyroku orzeczono o kosztach postępowania mając na uwadze jego wynik. Podstawę rozstrzygnięcia stanowił przepis art. 108 § 1 k.p.c., w zw. z art. 98 i 99 k.p.c. Podstawę ustalenia wysokości wynagrodzenia pełnomocnika strony pozwanej stanowił przepis § 14 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych z dnia 22 października 2015 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 265).

SSO Małgorzata Wiliński

Sygn. akt XVII AmA 7/22

ZARZĄDZENIE

(...)

(...)

SSO Małgorzata Wiliński